

Donderdag
2 november
2000

Regio

'Tegenwoordig is het moeilijk om appelsoorten van elkaar te onderscheiden'

Door José Ritsema

Je ziet ze nog wel eens bij boerderijen. Van die hoge fruitbomen, met een grote weelderige kruin. Elk jaar dragen ze kilo's vruchten die er allemaal anders uitzien. Niet schoon, rond en glanzend zoals in de winkel, maar een beetje bobbelig, met kleine bruine putjes. In sommige gevallen gaat het bij zo'n boom om een heel oud, bijna uitgestorven ras. Deze zogenoemde hoogstamvruchtboomen mogen niet verloren gaan, vindt de Pomologische Vereniging Noord Nederland. G. Hidskes, voorzitter van de vereniging, legt uit waarom.

In de achtertuin van Hidskes staan tussen de struiken en bloemen twee hoogstamfruitbomen. Ze zijn netjes opgebonden en worden door Hidskes liefdevol onderhouden. Erg groot zijn ze nog niet, maar ze hebben al wel vruchten gedragen. Een paar weken geleden heeft Hidskes nog kilo's appels geoogst. Een deel werd appelsap en een deel appelmoes.

Wat zich bij Hidskes in de tuin in het klein afspeelt, gebeurt in 'De Fruithof' in Frederiksoord, de boomgaard van de Pomologische Vereniging, in het groot. Sinds de oprichting van de vereniging in Assen, ruim tien jaar geleden, worden in De Fruithof oude hoogstamboomrassen verzameld en onderhouden door pomologen. Inmiddels zijn er al meer dan duizend rassen verzameld.

"Pomologen hebben kennis van vruchten van meerjarige houtige gewassen", vertelt Hidskes. Het gaat daarbij onder meer om appels, peren, pruimen, perziken en noten. Iedere pomoloog heeft zijn of haar eigen specialiteit.

Sommige van hen zoeken dagelijks stad en lang af naar oude fruitboomrassen. Dat wordt door Hidskes eigenlijk wel beschouwd als de belangrijkste activiteit. Anderen onderhouden de rassen in de boomgaard „wat natuurlijk ook niet

onbelangrijk is." Weer anderen geven snoei- of plantcursussen aan mensen met een fruitboom in de tuin.

'De Fruithof' is niet alleen maar een plek voor bomenliefhebbers en -hobbyisten. De pomologen mogen er dan vrijwillig en met veel plezier aan werken, maar de boomgaard is meer. De leden van de vereniging willen de bomen voor uitsterven behoeden, omdat ze onder meer van nature bijzondere eigenschappen bezitten, zoals gevarieerde smaken en genen tegen bepaalde

ziektes, die de gekweekte bomen van tegenwoordig niet meer kennen.

"Tegenwoordig is het moeilijk om bijvoorbeeld de verschillende appelsoorten in de supermarkt nog van elkaar te onderscheiden", vindt Hidskes. Dankzij moderne kweektechnieken en genetische manipulatie beginnen de vorm, kleur, smaak en kwaliteit steeds meer op elkaar te lijken. Daarnaast is een „grote productie van vruchten tegenwoordig veel belangrijker dan de kwaliteit van de vrucht", legt hij uit. „Mensen

willen in de supermarkt alleen maar veel mooie appels zien. Dat ze allemaal hetzelfde smaken lijkt de mensen niet meer op te vallen."

De oude boomrassen daarentegen hebben een unieke gencombinatie. Elk appelras is anders. Anders van smaak, van vorm en van kleur. Hidskes: „De natuur heeft zelf de unieke eigenschappen in de oude rassen samengebracht. Het is als het ware per ongeluk goed gegaan en dat moeten wij niet verloren laten gaan."

Daarnaast vindt Hidskes dat de hoogstambomen een belangrijke plaats innemen in het landschap. Vroeger werden landschappen gesierd door weelderige boomgaarden. Deze werden weggehaald omdat ze veel onderhoud vereisten.

Tenslotte zijn de grote fruitbomen goed voor het dieren- en plantenleven. De grote stammen bieden woonruimte aan dieren als uilen, bijen en vlinders. Verder krijgen paddestoelen de tijd om rijkelijk op de stam te groeien.

Een fruitteler en vroegere buurman van Hidskes begon met de Pomologische Vereniging omdat hij het niet aan kon zien dat boomrassen die soms al vijftig jaar oud waren, dreigden te verdwijnen. De groep pomologen werd steeds groter en een paar maanden na de oprichting van de vereniging sloot ook Hidskes zich bij de bomenliefhebbers aan. Hij had een opleiding gevolgd in de groensector en voelde zich mede daardoor en door zijn altijd al aanwezige fascinatie voor bomen en appels, aangetrokken tot het idee om de oude boomrassen van de ondergang te redden.

Inmiddels kent de vereniging landelijk ongeveer 700 leden, waarvan zestig procent in het Noorden woont, omdat de vereniging daar begonnen is. Allemaal speuren zij stad en land af op zoek naar nog niet herontdekte oude rassen. Het aanbod is niet meer zo groot als in het begin, maar er worden nog steeds

rassen gevonden.

Hoeveel rassen er vroeger waren en hoeveel er in de loop van de tijd verloren zijn gegaan kan Hidskes niet zeggen. Hij verwacht echter dat het nu steeds moeilijker wordt om nog oude rassen te herontdekken. Hij merkt dat het tempo van de ontdekkingen afneemt.

Dat wil niet zeggen dat de zoektocht naar hoogstambomen meteen op een lager pitje is gezet. In tegendeel, de zoektocht gaat ook nu nog onverminderd door.

▲ G. Hidskes, voorzitter van de Pomologische Vereniging Noord Nederland, haalt een tak van een fruitboom in zijn tuin. De Pomologische Vereniging strijdt voor het behoud van oude hoogstamfruitboomrassen. In haar boomgaard in Frederiksoord heeft ze inmiddels meer dan duizend fruitboomrassen verzameld.

Foto: Harry Tiekman